
ORPHEUS.

KOS' HAVA, 1790.

I.

E G G Y

ERDÉLYBEN BRASSÓ

KÖRÜL 1781ben TALÁLT

V A D - E M B E R N E K

LE - I R Á S A.

Nintsen semmi a' Természetben, a' mellyet a' Philosophiai Szemlélő érdemetlennek állithafson figyelmetefebb megtekintésére. Mind maga, mind az, a' mit maga körül lát, el-foglalhatja az ő figyelmetefségét, 's tárgyává válhatik elmélkedéseinek. De vannak még is néminémü esméretlenebb ritkábban elő - forduló jelenségek, a' mellyek a' Philosophus előtt

P

an-

annál kedvesebbek, mentől több és nyomofabb világosítást vonhat azoknak közéletéből való szemléléséből. Hogyha pedig ezek a' jelenségek a' mi önnön valóságunkat, olly kevésbé esmérte emberiségünket illetik, úgy kétség kívül a' leg-méltóbb tárgyaivá lesznek meg-tekintésünknek.

‡ Az utolsó nemébe számlálom én ezeknek a' Természet' tsudállást érdemlő munkáinak a' vadon-leltt emberek' példáit. Ezek egészen el-foglalhatják a' Természet' vizsgálót, a' Philosophust, és az emberiség Historiographusát. — A' Természetvizsgáló itt az emberi nemnek reménytelen ki-fajzására akad; — a' Philosophus rést talál a' Psychológiának leg-titkosabb rejtekeibe bé-pillantani; — az Emberiség Historiographusa pedig belőlle világosságot kap a' leg-nyomofabb tapogatásaira; — nekünk pedig, a' kik szorosán sem egyik, sem másik rendibe nem tartozunk

az

az Tudófsoknak, alkalmatofságot ád a' társasági élet igaz betsinek érzésére.

E' fzerint azt tartom, nem téfszek hazontalan munkát, ha az Olvasók elibe egy olly példát hozok, a' mellynek magam szemmel látott tanúja vagyok. Sajnálom ugyan azt, hogy akkor, midőn azt láttam, nem voltam úgy el-készülve, 's a' Természet munkáival az emberiség' történeteivel, 's a' Pfychológiával annyira nem voltam esméretes, hogy azt azal a' hazonnal nézhettem volna, a' mint most nézhetném. Történt ez 1781ben, életemnek 17dik esztendejében, tsak kevéssel az előtt, hogy a' külső Országí Univerfitáfokhoz tett útazásomat megtettem. Azt tartom mindazáltal, hogy azok a' jegyzések, a' mellyeket akkor tettem, és a' mellyekre vissza- emlékezhetem, leg- alább azon okból sem lesznek egészen érdemetlenek a' közönségessé tetetésre, minthogy ezen ritkábban elő for-

dúló jelenségeknek Galleriájokat egyy Originalis darabbal fogják gazdagítani.

Történt az, a' mit beszélni kezdek, a' hazámban, Brafsóban. Egy Oláh lakofa a' kül-városnak nem tudom mi okból a' Brafsó és Oláh - Ország között fekvő nagy erdőbe ment vala; 's a' mint méljen be-hatott az erdőbe, valami igen különös álarot láta-meg egyy fan. Elejéntén Medvének állította azt, 's nem mert fok ideig feléje közelíteni: de néki bátorodván, látta, hogy az, a' mit medvének gondolt, valami olyas, mint az ember. Hozzá szollott, de nem kapott feleletet; sőt inkább látta, hogy az esmérten állat mindég fellyebb mászott a' fa' ágain. Az Oláh el-álmétkodva nézett rá fokáig, 's el-tsudálkozott, látván hogy ez az esmérten teremtés, a' kit már ekkor embernek kezde tartani, fa-levelet eszik. Hofszas szemlélése, és az a' félelem, a' mellyet ez az állat az Oláh előtt való

való fellyebb mászáfsal mutatott, végtére reá vették ezt, hogy a' fára utánna másfzon, 's azzal a' kötéllel, a' melly sze-rentséjére tarisznyájában volt, meg-köffe. Úgy is lett, el-érte ezt a' fá tetején, 's öfzve-kötvén lábait, le vonta a' fán, 's a' földre le-vetette. Így könnyebb vala ofztán kezeit öfzve-kötni, mint kétség kívül úgy lehetett volna, ha lábai meg nem lettenek volna kötözve. Ekkor fel-öldozta a' lábait, meg-fordúlt Brafsó fe-lé, 's úgy hajtotta maga előtt rendes ta-lálmányját, mint a' rabot hajtani szokás, bé a' Városba.

Itt házról házra vezette ötet az Oláh, 's pénzért mutogatta. E' szerint jutottam én is annak látásához. Termete középferü nagyságú vala, tekintete vad, fzemei méljen bé-esettek, és szilajon for-gók; homloka nem dombos, hanem bé-horpadtt; rövid és bé-nött; hajai szürke színük, mint a' hamu; szemöldöke fertés,

's szemei felett le - fityegő ; orra pifze és bé-lapúltt; szája fel-tátott, és azon a' lélekzetet nem szívta, hanem hörbölte, nyaka fel puffadt, 's gégéje táján gelyvás forma, nyelve nehezen forgó, szája előre nyúló, ortzája inkább bé-esett mint gömbölyü, 's szintén úgy mint az egész képe, motskos-sárga színnel bé-futott. Első meg látása is mutatta, hogy ez akép okos elmével bíró állat' képe nem lehet, annyira jelengette magát belőlle a' vadság; 's engemet meg-erősített azon vélekedésben, mellyet már az előtt is tartottam, annak utánna pedig a' bolondok házaiban ujjabban igaznak találtam, hogy az elmétség, okofsággal bírás képeinkbe nyilvánóságos jelenségeit nyomja. Teste, kivált a' hátán és meljén egészen szőrös volt, karja és láb-szarai izmosabb, húsfabb mint más embereknél látszani szokott; bőre olly töpörödött és olly otsmány sárgás színü mint képén; marka olly vastag bőrü és körmei felette hofszak. Könyökén

kén és térde' kalátsán a' bőr keményebb volt fokkal, mint másoknál lenni szokott. Két lábon az az fel-egyenesedve járt ugyan, de lépései restek, lomhák voltak, 's magát minden lépten eggy lábáról a' másikra lökte. Feje előre hajlott, melly onnan eshetett, mivel az erdőben talám négy lábon járt. Botskorban vagy tñismában elejéntén járni tellyeséggel nem akart.

Befzélleni nem tudott, hanem tfak mormolt és érthetetlen hangot ejtett, midön Vezetője tovább hajtotta, 's az sírátkozó nyivásra változott-el, midön fákat, vagy erdőt látott. Ez történt véle azon háznál is, a' mellyben én laktam, midön ablakomból egynehány közel álló fákat szemléle, 's nékem úgy tetfzett, hogy az által oda való kívánkozásának igen világos jeleít adta.

Nem lehetett az értelemnek benne femmi munkáját fejdíteni; 's femmit fem

mutathattak néki olyyat, a' mivel gyönyörködésre ragadtathatott volna. Sem szót, sem intést, sem femmi jelt nem értett. Mind egy volt előtte nevetni, vagy haragot mutatni: meg indulás nélkül nézte ő azt. Nem vala benne femmi természeti gyorsaság, vagy valami eránt való hajlandóság, a' melyet más esetekben az ilyen vad emberek körül tapasztalni lehet, és a' melyet *Condamine*, *Histoire d' une jeune fille sauvage* nevű írásában említ azon vad leányról, a' kinek történeteit előadja. Nem vett femmin részt, nem kapott femmin, midőn leg-először láttam, mellynek oka az lehetett, hogy új állapotjával egészen esméretlen volt, 's a' régi-re kívánczozott vissza. Eppen ennek tulajdonítom még azt is, hogy az első esztendőben az Afszonyok láttáfa mellett sem mutata femmi meg-indulást, femmi ösztönt: holott három esztendő el-múlásával már illykor kívánságát mindég örvendő nevetéssel, sőt gyakorta mozdulásai-val is jelengette.

De

De valamiképpen kedves hajlandóságokat nem lehet első esztendejében benne tapasztalni, úgy nem mutatott kedvetleneket is különben, hanemha valóságos fájdalmat érze. Mert a' mi mások előtt csak első meg-látásra is borzadáft indított, ő azt minden meg indulás nélkül nézte, 's abban semmi veszedelmet nem fejdített. Ha egy gombos tövel valaki az eleven-jéig hatott, futásnak iramodott: de meg-indulás 's meg-rettenés nélkül nézte midőn a' ki-vontt kardot valaki előtte forgatta vagy meljének szegezze. Azt sem lehet mondani, a' mit más vadon találtt emberek mutatni szoktak, hogy ez félt volna az Idegenektől: néki mind egy vala, akár csoportosan gyülekeztek-öszve körülötte a' Nézők, akár magának hagyva vólt. — Semmiféle Muzfika nem érdeklette szívét; 's csak azt lehetett észre venni, hogy a' dob-szó által meg rettent, 's el-távozni igyekezett.

Azon hevesebb indulatok közzül, a' mellyeket mi passióknak nevezünk, tsak az egy régi honnya felé való kívánczóságt lehet tapasztni; melly idővel midőn újabb állapotjához fzokni kezde, elmúlni látzatott; és bizonyos mértékű kedvetlenséget és haragot, ha éhségét és szomjúságát annak idejében le nem tflapithatta. Illyenkor talám az embereket is öszve-marta, holott egyébkor sem embert, sem más féle állatot nem bántott.

Azon emberi alakon kívül, mellyet le-nem vetkezhete, és szzerentsétlen állapota egészlen el-nem változtathata, nem lehetett benne azokat a' meg különböztesítő jeleket látni, a' melly az embert más teremtfektől olly világosan ki-esmérteti. Sőt inkább szomorú tekintet vala az, a' mellyel látta az ember, hogy Vezetője előtt idébb odább miként bitzegett, vad szeme forgasásával mint mormogott, 's nem vévén semmiben részt, akár mit látott

tott maga körül a' vadak lakó helyje felé mint kívánczozott. Valamikor a' Városon kívül vitettetett, meg-kellett néki kötöztetni, mert különben ki-sejtette volna magát Vezetője karjai közzül, 's a kerteknek ment volna, mellyeket erdőknek gondola.

Míg a' főtt ételekhez szokott, eledelle fa-level, fű és nyers hús volt. Közel el-múlt fél esztendeje míg a' főztteteket ehette; mellynek utánna vadsága szemlátomást kezdte szelídülni.

Mennyi esztendős lehetett, meghatározni nehéz. Én öt 23. vagy 25. esztendősnek véltem. Leg-alább azt mutatja az, hogy annakutánna magafságában semmit nem nőtt, és femmi beszéllést nem tanulhatott. Három esztendővel azután hogy öt leg-először láttam, még szint olly szótalan vala, mint az előtt, noha másban fokban változott. Tekintete, képe

pe még ugyan mindég olyan teremtéft mutata, a' ki értelemmel nem bír, de fokkal fzelídebb 's nyugodalmasabb, 's járása könnyebb és rendezebb vala. Legkedvesebb eledele ekkor a' káfa vólt, 's éhségét érthetetlen mormogással jelentette, valamint azon támadott örömet, hogy ha ezen kívánságát teljesítették, fzeplátomást való vidámsággal; 's már ekkor kanállal is tudott enni. A' tfsima és ruházat hordáshoz is néki szokott, de azoknak rongyofságokkal nem gondolt leg-kifsebbet is. Idővel magától is haza tudott akadni; 's ha valaki az üress korsót kezébe adta, a' kútra ment, meg-merítette, 's vissza-hozta. Ez vala az az egy fzolgálat, a' mellyet gazdája körül tett. Azon házakhoz is el tudott magától menni, a' hol néha jól tartották.

Mindazáltal, ámbár fok tselekedeteiből az látszott, hogy ő némelly előtte el-követett tselekedeteket követni, hí-
mez-

mezni nem egészen alkalmatlan: még sem lehet mondani, hogy azon természeti munkákon kívül, a' mellyek az evéshez, iváshoz alváshoz igen közel járnak, egyebeket is úgy tanúlt volna meg, hogy el ne felejtse ismét. Délben és este azokhoz a' házakhoz me t-el, a' hol valamit kapni reménylett; éjtzakára pedig vatzkát el-készítette.

A' pénzel való élés e'ötte mind végig esméretlen volt. El-verte azt, de csak azért hogy véle mint a' gyermekek játszhaszon; 's nem mutatta femmi kedvetlenségét, ha azt el vesztette is. Hasonló volt az olly gyermekhez, a' kinek természeti tehetségei ki-fejtözni kezdenek, tsak hogy ő abban femmi szemlátomást való elő-meneteit nem tehete, hanem mindég tsak az alsó gráditson marada.

Abban is hasonlított a' gyermekhez, hogy mindenre el-bámúlt, de szemeit ismét

mét meg illetődés nélkül fordította tovább, hogy újabb tárgyra bámúlhafson. Mint a' gyermek mikor tükröt lát maga előtt, a' benne látott képet a' tükör megett kereste, de tsendesen vesztegett, ha meg nem találta. Így halgatta a' Muzsikát is. Úgy tetfzett, mintha gyönyörködve halgatta volna Clavierumnak hangjait, de félve vonta félre magát, midőn arra kényszeríttem, hogy rajta hangot ejtsen.

El-hagyván Brafsót 1784ben, még életben hagytam őt; azolta nem értekeztem eránta.

Jámbor Jean Jaques Rousseau, nem fojthatom - meg magamban azt a' bofszan-
kodást, a' melyet a' te álmodozásod támaszta, azt állítván, hogy azok a' bőd-
dog Halandók, a' kik magokat a' társasági
élet kebeléből erdőségekbe vonják. Te-
kinthetél volna erre a' Nyomorúltra,
's meg láttad volna mennyivel bődögabb

a'

a' Te állapotod az övénel. Ha igaz az, hogy az értelem bírása emel bennünket feljebb a' barmoknál, úgy az is igaz, hogy az tsak a' tárfaságos élet kebelében léphet óhajtott tökéletességre; eggy olyan tárfaságos élet kebelében, a' melynek tagjai az értelemmel tökéletesen bírnak.

Hogy ezen hónapos írásnak Olvasói több hasonló példákkal is esmértethessenek-meg, azon léfzek, hogy a' következő darabokba némelly efféle tudósítá-fok iktattathassanak.

FRONIUS MIHÁLY.

II.

II.
A' HAZA TÉRTT
MAGYAR KORONÁNAK
ÖRÖM ÜNNEPÉRE.

O ditső Koronánk! Törvényünk' Ereje!
 Mellyel fénylett minden Igaz Urunk Feje:
 Te Egekből szállott szentséges Ajándék,
 Hozzád-hív keblünkben a' helytelen szándék
 Hányszor ragadott el? de el-nem rejthetett,
 Hogy bús árván hagynád a' Magyar Nemzetet.
 Mindég gondot vifelt reád a' kegyes Ég,
 Meg tért mindég veled a' kívánt idvefség.
 Akkor is, hogy utóbb egy Tanáts adónak,
 A' Haza vesztőnek, a' jó rend bontónak
 El-lopatott tőlünk gonosz fugaláfa,
 'S dülő Nemzetünknek már sír gödröt áfa:
 Nem tetfzett az Égnek, 's haragját dörgéssel,
 Nyilván jelentette gyáfzos könnyezéssel
 Jaj! miként fordúlt-fel minden a' Hazában.
 Keresni kellett már a' Magyar Honnyában.
 Távol léted' kára: házunk' bélyegzése,
 Szabad ugarinkon mérő lántz tsörgése. —

Tá.

Távol léted' kára; kintsünk' el-rablása,
 Sok jámbor szándéknak híjúltt másolása. —
 Távol léted' kára: Bányánk' kifsebbsege,
 Magyar Aranyunknak ki - toltt ditsősége. —
 Távol léted' kára: Nyelvünk' ki vesztése,
 Hitvány gyülevéfszel Tisztünk' meg telése. —
 Erre 's még többekre a' szívünk repedett,
 'S bánat' záporával bús artzánk epedett.
 Az Isten lágyítja a' kemény szíveket,
 Tetfzésére hajtja a' Fejedelmeket:
 'S a' melly vesztöt emelt meg-veretésünkre,
 Ofzloppá váltatta fel-emelésünkre.
 Az ezfközök, mellyek aláztatáfunkra,
 Nyilván koholtattak végső romláfunkra,
 Ellenkező munkát tettek erejekkel,
 Más tárgyra rugódtak törekedéfekekkel.
 A' Kevély Béts Ura bámúl e' tsudára,
 Józanabb Tanátsnak hallgat már szavára.
 'S hihető, maga is átkozza sirjában
 Azt a' bűdös Dögöt rothadó porában:
 Ki nemes érzésre meg-tompúltt szívével,
 Udvart el-tsábító rút szövevényével.
 A' szabad Nemzetre nyugöt akart vetni,
 'S omlott falai közt Nevét el-temetni.
 Élünk tehát még mi, 's növtön emelkedünk;
 Ősi Törvényinkben sértést nem szenvedünk.

Leg-főbb kár-valláfunk már meg-térítettik.
 'S ennek erejével vissza - szereztetik,
 Valamit el - tsípett a' hatalom dolga,
 Kinek már meg - hajlott fok alacsony szolgálta.
 De Te bátor Magyar! nagy lelki származat!
 Ki meg nem tsükkentél még a' járom alatt,
 Rugd félre vértől el-fajultt fojtódat,
 Ki eszköz volt benne, hogy fel - egyélt jódat.
 'S mikor göggel tiprod gyalázatos testét,
 Ki kereste hitvány bérért Nemed' estét:
 Ragázkodj forróan meg-tértt Koronádhoz,
 Erősebben tsatlódj újuló Hazádhoz.
 Szánakodj azután a' szomszéd rabokon,
 Kiknek hogy kemény bőr törődött nyakokon
 Nem érezvén fulyját meg - szokott jármoknak,
 Bofszúságot törnek a' víg Magyaroknak.
 Már meg-kapták, úgy mond, tsetseze bábjokat
 A' síró gyermekek. 's üzik játékjokat.
 Nem báb a' Korona, szegény nyavalyáfok!
 Nem gézengúz Zsibság e' szent rendtartáfok.
 Kötés kezdett lenni Király 's a' Nép között,
 Mikor e' Sokaság Városba költözött,
 Hogy egy Főtől függjön, 's éljen bátorságban,
 Meg-tartsa vagyonját szabad tárfaságban.
 Már akkor a' kötés meg-hitt tartóságra
 Erőt Koronától vett állandóságra.

Bá-

Bátorság' kedvéért keskeny telekedre
 Petsétes levelet váltasz kis pénzedre,
 Bizonyságra tévesz alkut szomszédoddal
 Hogy jégre ne vigyen tsekély fajátoddal :
 Még is, bátor Lélek! büszke birodalmat
 Zálog nélkül adhatz egynek fő hatalmat ?
 Ki nyakadon ülven vagyonodban bízzék,
 Véres verétéked' erejével hizzék :
 'S Fiaidból fzedett haddal fenyegecsen,
 Minden falatodra vámot 's adót veszen.
 Zálog a' Koroná, melly inti Királyját,
 Hogy határán kívül ne-vigye dagályát.
 Zálog a' Koroná : melly hódúlt népekben
 Állandó hívséget nevel a' szívekben.
 Mikor ez a' zálog fénylett Anyád' Fején
 Dülő Házatoknak inséges idején :
JÓZSEF! mit tett akkor a' Magyar' hívsége,
 Villogó kardokkal ki-kelt vitézsége?
 Érzékeny Anyádnak gördültek könnyei,
 Ragyogtak artzáján az öröm' gyöngyei.
 A' mi erőnk vólt az, melly hartzolt értetek,
 Általunk mentődött meg-rendült széketek :
 A' mi vállainkon nyugodt örökséged,
 Kiért mint fizetett hideg keménységed?
 Rútul meg vetetted arany koronánkat,
 El-keferitetted azzal jó Hazánkat.

Rofsz hitű Orofzra akartál fzorúlni,
 Mikor hatalmadat kívántad tágúlni.
 Élfsz e még? — De bátor már hamuvá lettél,
 Arnyékod is érzi, hogy nagyot vétettél.
 Azzal jobbíts rajta, hogy a' más világon
 Örülj a' fel-támadt Magyar Meltóságon:
 Mikor Koronánkkal Ötséd fog ragyogni:
 'S hivebb fegedelmet lát bennünk buzogni.
 Ha erőszak alatt a' tábor' veleje,
 Vólt a' Magyar Nemzet a' hadnak ereje:
 Mit tesz szabadságát nem sértő Királyért?
 Miként tékozolja kintsét, 's a' vitéz vért?
 Majd Varnaig vífzi hatalma' határát,
 Hogy jobb bátorságba tegye Nandor-Várát.
 'S akkor a' szabad Rend az Ország' Nagyjával
 Böldeobb tanátsát tartja Királyával:
 Jobb elő-menettel szab új törvényeket,
 Fel-ofztja közöttünk a' tágos földeket:
 'S ha igaz, hogy eddig fetétben bolyongott
 A' Magyar, 's fülében tsak bomlott réz dongott:
 Nyájasban terjeszti a' tífztább világot,
 'Ssinnyábban vezet erre az Országot.
 Elevenebb öfztönt ád a' fzebb Lelkeknek,
 Nyertefsebb keletet a' kézi műveknek.
 Bátrabb útat töret a' kereskedőnek,
 Böldegságot fzevez a' fzántó-vetőnek,

De

De nem erőltetve idegen szokásra :
 Mert mi kórság kifiztet ilyen tsigázásra ?
 Természete' rendjén nagyobb hafznát veszed ,
 Míg kinnal a' Magyarot más Nemzetté téfzed.

RÉVAI MIKLÓS.

III.

A' HAJNAL.

KAZINCZY FERENTZHEZ.

Él sz hát én öröömöm ! 's én kedves Páfztorom ! a' ki
 Még az arany kertben szüz-föld termette-virágból
 Fontt kofzorus Eratót, mint-eggy Fejedelmi
 Menyafszonyt,
 Gefzner' karja közül ki-vevéd , 's természeti
 színét
 Közbe szagos füvel gyönyörün bodrozva vezet-
 ted
 Ez Ródus' szigetét haladó térségre; hol annak

A' tsupa - természet, titkos keze mívivel Ánglus
Kertet készített; a' Músák régi Hazáját
Festi-le, 's a' mennyel szomszédos halmokat épít.
Élfz, és örvendezz a' Német Gefzner öléből
El-vontt, és igazán született Parnaszufi szüzed
Karjaí közt, 's Eratód is örül, mikor a' ki me-
zönket

Birtokul *) adja néki 's **) ritkás ligetinkbe
levél színt

Állít, 's a' sűrűbb berkekbe vadászatot indít;
Isméri Venust is, Zefirus szárnyakra fel-ülvén
Kergeti Bácsmegyeit; — — — — —

— — — — —
— — — — —

Igy van e' Bácsmegyeim! 's én Pannoni Gefzne-
nerem! úgy e?
Hogy Titirus Eratód öleli 's a' Múfa Kazinczit.

Én pedig, e' gyönyörű, Lelkem kedvelte
vidéken,

Hol tán még maga is szálláft választna magának
A'

*) Birtokul, az utolsó szótag hofszú; de nálunk
a' Dialektus meg rövidíti.

**) Néki 's, a' magyarnál positio; ha pedig az
'S után vocalis következik, communis.

A' vidám Erató, érzékeny, 's hajdan enyelgő
Kedvemet, egy szomorú temető-ház forma szo-
bába

Tömlöztözöm: Márshoz Belgrádra fíjetetem innen
Kalliopét; hadi kürtjeivel tova tölem el-üzöm
Bellónát; söt fére rakom tüzes Uraniámnak
Öblös üveg-szemeit, 's komoran bé-takarva ho-
mályos

Ablakomat sárgás fátyollal, az Eliziumban
Zöld fa-levél árnyékok alatt a' néma ligetben
Sátorozó Plátó', Leibnitz' Lock', járva tanító
Éles Arisztoteles' 's más több új 's hajdani Böl-
tsek'

Lelkeiket kérdőre fzedem, 's mély szenderedés
közt

Faggatom: úgy van e most, a' mint ök hittek,
az élet?

Még ragyogott, eleven sugárt eregetve sze-
méből

A' tüzes artzulatú Títán, de homályba takarták
Házamat, ablakomon a' kárpitok, -- el - vonom
én is

A' fátyolt, és udvaromon a' májva virággal
'S szürke öröm füvel tarkás, zöld-gyepre tekintvén
Meg-látom rajtok kettős kéményemet, -és a'

Ház-fedelét, mint terjed, egész a' kertig az Ár-
nyék.

Fel-nyitom ajtómat, 's amaz alkonyodáfi fá-
rokra

Fordítom fzememet hol gyenge szerelmek enyelgő
Szárny-hegyekenn emelik fejeket, repdesve ki
nyújtják,

Karjaikat, hogy majd ha botsátkozik angyali
szárnyán

Hesperus: el-fogják, és lány kebelekre fogadják.

Nézem: mert eleven színnel rajzolja Hazámnak
Tengere, mint állnak tüzes oszlopok ott az ezüsti
szín

Viz' tetején, -- hajtát Fébus nyargalva; kaput
nyit

Ocean' és éjjelre fetét kamarába fogadja.

Oh gyönyörű Balaton! Te mesés képzélimet
igy le

Festegeted, 's a' mit régen magyaráltak Atyáink
A' tüzet, ezt a' tűz szekeret tengerbe merítet.

Ekkor el-andalodám, 's kedvesebb tárgyra
találván

Gondolatim, szabadabb szárnyan repdesnek; az
áldott

Ter-

Természetre vetett figyelem bé zárja fetétes
Rejtekit, a' tágas Labirintus módra kerengő
Titkoknak, 's nem erefzt a' testbe' lakozni gya-
nított

Testetlen hatalom' képzésire vijsza-rohanni.
Jer hát víg Lelkem! közelebb e' Pannoni Tenger'
Partjaihoz, 's eregesd víz-színt, amaz égi vidékre
Szárnyaidat, hol az Est-hajnal' szép kertje' vi-
rágin

Legedez a' Zefirus, 's a' játfszi szerelmek ajánlott
Tsókokkal várják öleléseit. -- Ismerik itten
A' Te szerelmedet is: szállást engednek enyelgő
Músádnak, mikor a' gondok közül *) el-szaba-
dúlván

Tömlöztödet ki-töri, 's a' szépnek szenteli szívéét.

Ah bizony engednek! mert lám! alig érek
el e' nagy

Tó-parthoz; még lengedező szellötske sem érte
Jó formán bodros hajamat; még meg se tekintém
A' Piros est-hajnal' természeti renddel el-öfztott
Festéfit; mint vont a veres bársonyba középelt

Q 5

A'

*) Közül nálunk, per Dialectum posterior com-
munis.

Gefznerem! érzékeny-szíveknek tüköre, kedves
Bácsmegyeim! -- De kihez? -- szomorú Kriptá-
ba bolyongó

Eggy olly Lélekhez; kinek a' Hadi Trombita
sem szép:

Mellyet elébb kedvelt; a' Ródufi kertbe' mosolygó
Játszi szerelmeket is, kiknek vala nála Hazája
Szám - ki - veté: -- de kiért? ah! szívét örökre
le - folytó

Terh! te valál az oka, 'S hát egy hír hozta
halálból

Költt bánat vehet olyan erőt, az előre komorrá
Váltt emlékezeten? 's az öröm, melly élni Ka-
zinczit

Élni kiáltja, talám foha sem tudhatja fel-érni
Azt a' félelmet, melly szent fogadásba tetette
Músámmal hogy tsak szomorút, 's el-szánva ha-
lálót,

Tsak szomorút verfez 's szomorút fog zengeni
nyelve.

Oh Erató! ferkents, ferkents Erató! ki fze-
rentsés

Képezetek' szárnyján repdesve, tsinálsz Te ma-
gadnak

Ott is üreiséget, mikor a' gond' terhe tetézi

Mel-

Meltyedet. -- A' Jordan folyamátja rekeszti Ke-
refzteft

Távoly Tornától, éltét rettentí Pogány kard,
'S mig Margitja felé Mágnesként vonja Hazája,
A' vártt gyözedelem - kofzorú tsalogatja remény-
jét.

Ugy de talál Erató febjének flastromot, és bús
Andalgási között, meg tsalja Keresztes' unalmit:
És haza vágyáfit Tornáig ereszti; repülő
Szárnyakat ád; Bálint testét fetskére tseréli.
Eftve midön Margit nyofzolyába feküdt, be-bo-
tsátja

A' vontt-kárpit alá -- hajnalba' mikor maga Hy-
men

Szokta ki-nyitni szemét, a' fetske fel-ébred, el-
üzi

Töle is a' Cupidora törö baj-tarfát, az Álmat,

— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —

Oh Erató! hát

Igy hoz e szárnyaidon a' szánkivetésbe Keresz-
tes

Tornáról örömt? 's hát igr lop e néha magá-
nak

A'

A' gondtól -- szabadabb képzésivel, a' szere-
lemből

Költt öröm egy kis időt? és így tud e leg-te-
temefsebb

Búján Balintnak távolyra segíteni Margit? --

Jer velem, én Eratóm! nyugvó Kamarám-
ba, jer ahhoz

'S halgasd énekeit; ki ha még maga Pásztori
Nimfát

Nem tisztelt, 's Téged' közelebb nem ölelt is,
ugyan tsak

Ismeri Gefzneredet: 's e' zöld Erdőkbe Kazin-
czit

Képzeli a' hajadon Dafnéra mosolygani, érzi
A' gyönyörűségek' 's természet szülte szerelmek
Ártatlan nemeit: sőt néha Urania nélkül
Nézi az ég tüzeit, 's úgy képzeli, mint tsupa
Szépet.

Örvend estenden, mikor a' nappalt be-rekeszti
A' tüzes est-hajnal; míg végre panaszra fakasztja
Víg örömét, 's szomorú dallal tsalogatja Kazin-
czit.

El-jött hát, el-jött Erató -- Házamba bé-
késért --

Tisz-

Tisztitgatta kevertt izlésemet -- és tele szívem'
 El-tikkadtt érzési között, nyofzolyámba le-fektet.
 Meg - ragad a' képzés szívemen, *) valamint

amaz enyves

Lépenn a' madarak, 's által vífzi gondolatimnak
 Rendjeit elmémnek fiket álmodozásira Lelkem
 Így telik, el-ragadó víg képzésekkel az édes
 Ejszaka; -- most, mint fetske repül Tornára

Kereftzes,

Majd maga karjai közt Thézeast tsókolja Ka-
 zinczim.

Ah! de fokallja talám örömöm' mértékjeit,
 a' szép

Fosforus; a' ragyogó Hajnal melöllem el-üzi
 Ezt a' szánakozó jó Istenséget, az Álmat.
 Fel-keres Urania, 's még Karpitomon se botsátja
 Jó formán által fúgarit, az égnek ez a' szép
 Istene; már el-tel; hamar el-foglalja magának
 Szívemet, e' menyből ide szállott Veszta' Leányja.
 Mennyei vágyodást gerjeszt lelkembe, segítő
 Szárnyakat ad: szememet fel-emelvén a' levegőre
 Hajnali énekemet ekkép' eregettem az égre:

*

*) Szívemen prima longa, de nállunk a' Diale-
 ctus communisá teszi.

* * *

Piros Hajnal! fényes nap - sугárok!
 Engem is, ki itt homálybann járok,
 Sebes szárnyatokra
 Fel - vévén, azokra
 Az ég - farkokra
 Ragadjatok,

A' hol rendelt a' Teremtő néktek
 Lakást, 's a' hol ered fényességtek;
 Hadd légyek társatok,
 És a' mint útatok
 Terjed, vonjatok
 Utánatok.

Ott lakik az Egek' alkotója;
 Te vagy szép Hajnal az udvarlója.
 Víg - fel udvarába,
 Te, ki tornáztába'
 Bárfony ruhába'
 Ékeskedel.

Ha te is ilyen ditsőséges vagy,
 Hát Annak ditsősége milyen nagy,

A'

A' ki teremtette
 E' Mindent, 's azt tette
 Hogy közepette
 Fényeskedel.

Ki jösz ama pompás Palotából
 Mint egy Völegény ágyas - házából,
 Arany öltözettel
 Fényes tekintettel
 Újítz élettel
 Mindeneket.

Veres bárkony színed fejededik,
 'S fehérséged jobban tüzezsedik
 Ha széles határod
 El - futja sugárod
 És körül - járod
 Az Egeket.

Hol vetted fogyhatatlan tüzedet?
 Ki tett illy tűz - tengerré tégedet?
 Mikor vólt kezdeted?
 Hány már kerületed?
 'S még sem emélszted.
 Meg magadat.

Isten!

Mten! Te vagy az a' Hatalmafság,
 Tiéd a' mélység és a' magafság
 A' Nap prédikálja
 Mint kezéd munkája,
 'S Lelkém tsudálja
 Hatalmadat

* * *

Ekképp' énekelék, vagy is így hangzék-ki
 belölem

Urania, 's az alatt fel-emelte magát az Apolló
 Tfillaga; képzésim szomorodnak, jönnek unalmas
 Gondolatim; komoran emlékezem éjjeli tsendes
 Almadozásimra 's kereselem, hova tűnt-el előlem
 Tegnap i víg Eratóm? hogy van? hogy így el-
 ragadának

Hajnali gondolatim; 's hát így egyfzerre fel-ol-
 vadt

Szívemről az az enyv, 's lelkem nem is ügye-
 le femmit

A' mikor álmamból vígan fel-költem, azokra,
 A' miket álmadozott, amaz éjjeli nyúgodalomban.
 Míg így buslakodom; lágy lengedezes jön az ég-
 nek

Hajnali farka felöl, 's annak szányjára fel-ülvén

R

Ura-

Uraniám, így szól tsendefsen fúgva fülembbe:
Már Erató el-ment; én is megyek, engedek útat
Gondolatidnak, azon titkokba bolyongani, kik
közt

Jártatod elmédet: de ne félj, el-küldi Kazinczid
Még hozzád Eratót, kedves Testvéremet, a' kit
Ő szeret, és tisztel, lesz még ('s ah! lesz e?')
szerentsés

Ejtfzaka 's est-hajnal; mellyen maga fogja szerel-
mes

Músáját, kedvelt Kunyhódba vezetni Kazinczy. -
Már el-tűn, látom nyomait, szaga mészre meg-
érzik,

Ambroziát tsepeget sugárzó szárnya hegyéről.
Már a' fellegekenn lebeg; és tűz fátyola még is
Tfillog az ablakomon, -- már el-takará [deli fé-
nyjét

Egy felleg. -- Menj-el, menj Mennyei Músa! de
hozd-el

Hozd-el szárnyaidon honyomba Kazinczimat, a'
kit

Most sem szün, 's míg él sem szün óhajtani

H O R V Á T H,

IV.

IV.

P A N A S Z

Ovid. Bús Leveleiből.

A' barom is az idővel
 Szokik a' vas ekének;
 Törtt nyakkal 's le-sütött fővel
 Enged járma' terhének

A' vidám ló idő múlva
 Szokván-meg az oskolát;
 Kemény szája el-lágyúlva,
 Vefzi-fel a' zabolát.

Az Orofzlán olly erővel
 Sem marad mindég vadúl;
 A' nagy elefánt idővel
 Embert szolgálni tanul.

Idővel a' vad egrefek
 Lágy szőlő szemmé nőnek:
 Hogy az almák jók 's édesfek
 Köfzönjük az időnek

R 2

A'

A' kaláaszt a' búza - fzetet
Az idő meg - érleli
A' leg - keményebb értz nemet
Izre porra tördeli

A' szomorú szív bánatját
Az idő el - ofzlatja
'S a' könnyes szem bús harmatját
Jobb kézzel szárítgatja.

Az idő hát mindeneken
Segít tsalhatatlanúl :
De Szívem a' kerefszteken
Szenvedni még fem tanul.

Már két nyár kétfzer aratott,
'S két fzüret múlt - el vélek
Hogy hazámtól el - tiltatott
Számkivetésben élek :

Még is azolta békével
Szenvedni nem tanúltam ;
'S küfzködöm kínom' terhével,
Mint mikor el - indúltam.

Igy fél a' fzőkott tinó is
 Görbe járma' terhétől;
 Retteg az oskolás ló is
 Vas - zabolá' életől.

De most én is súlyosabban
 Szenvedek , mint az előtt :
 Mert , hogy érezhessem jobban ,
 Kínom az idővel nőtt.

'S e' keferves rab - életet
 Ha még így nem esmértem .
 Most hogy esmérnem kellett
 Szívem kettőzve sérttem.

De hogy is bírjam kereszttem
 Illy tsüggedő erővel ,
 Vidámságom ha mind veszttem
 Avúlok az idővel.

Az új Bajnok is erősebb
 Sokkal az új homokon ,
 Mint a' ki ott lett idősebb
 A' vivó piatzokon.

Lankad a' Vitéz , és vére
Ki - ontott ferdőjébe' ;
'S Únvánn tsorba fegyverére
El - megy lakta földébe

Nem árthat az új hajónak
A' szélvész dühösége ;
De lehet , 's lepsz is az ónak
Eggy hullám által vége.

Én is kínom fulyja alatt
Már lettem békételen ,
Mert a' mint az idő haladt ,
Kínom is nőtt szüntelen.

Hidjétek-el , már lankadok ,
'S gyengül ina lábomnak ,
Hofszú időt nem is adok
Hogy vége lepsz kínomnak

Mert ah ! erőm fogyatkozott ,
Oda színem mindenem ,
Testem bőr' 's tsonttá változott ,
Alig bírom tetemem.

'S Erötelenültt testemben
 Erötlenebb a' lélek
 Midön minden lépésemben
 Tsak kínt, tsak jajt szemlélek.

Ah nints Róma, és Romával
 Barátaim fintsenek!
 Kedves életem párjával
 El-maradtak mindenek!

'S Helyjettek rajtam az átok,
 Vad néppel lévén téli,
 Így a' mit látok 's nem látok,
 Mind tsak kínom neveli.

Nints is egyéb reménységem,
 Melly lelkelem élelztgeti,
 Hogy kínom 's keferüségem
 A' halál el-temeti.

Nagy - Bányán, 1790.

SZABÓ LÁSZLÓ

V.

D I E N E S.

Virgiliusnak első Ecclogája, meg magyarosítva, és I. Mátyás Királyunk idejéhez alkalmaztatva.

K E L E M E N.

Te Dienes terepély bik-fának alatta hevervén
 Nád-sípon mezei dallal rövidítéd idődet:
 Mink futjuk édes honnyunknak -- sírva megyéit;
 Mink szaladunk, te pedig kies árnyékokba' danolgatfz;
 'S ott gyönyörű Katidat ki-nevezni tanítod az erdőt.

D I E N E S.

Oh Kelemen, mind ez egyedül Isten tselekedte:
 Mert ugyan is lelsz ő mindenkor Istenem, és fzent
 Óltárit gyakran vérzi nyájambeli bárány.

Hogy

Hogy tehenim' legelőre vízsem, 's hogy játszani
 versel
 Van, mint látod időm, mind néki közönhetem
 én azt.

K E L E M E N.

Nem írigylem ugyan forfod, Dienes: de tsu-
 dálom

Inkább, a' mikoron mink mind prédára jutottunk.
 Im láfisd melly nehezen vezetem ketskéimet; ezt
 is

Tsak allíg hajtom, minthogy kettőft ma fiadzott;
 Óh de szép fijait kö - fzirton hagyta veszőbe.

E' tetemes romlást, ha reá lett volna figyelmünk
 A' mennykövel ütött tser - fák régen ki - jelenték
 'S a' varjak balról mind tsak kárt! kárt! kiaba-
 tak. --

De, mond-meg, ki légyen az az Isten, a' kit
 imádol?

D I E N E S.

Én, Kelemen, ez - előtt Buda várát a' mi
 helyünkkel

A' mellyben fiatalbb juhainkat szoktuk el - adni,
 Esztelen! egyy betsben tettem, 's azt véltem,
 egyenlők.

R 5

Igy

Igy láttam a' ketske-fiút, 's a' kölyköket ütni
 Anyjokra: nagyokat így szabtam - öfzve kitsín-
 nyel:

Most látom Buda már olly fennyen emelte fe,ét
 fel,

Mint mikor a' nagy tölgy alatsonybb berkekbe
 ki - tetfzik.

K E L E M E N.

'S vallyon melly nagy okod lehetett látni
 Buda várát?

D I E N E S,

'A' szabados maradás: 's noha későbbetske
 jutottam

Ahhoz, mert kezd már lafsan szürkülni bajú-
 fzom:

De tsak-ugyan még is végét érem fok időre.

'S ez Katitzám' dolga; mert, mint tudod, el-
 hagyta Dorkó:

Nem tagadom, valamíg a' büfzke Dorottya ve-
 zérlett,

Nem tsak ezen tzélom ment füstbe; de minde-
 nemen is

Fel - hagytam; 's noha fok tehenim' hajtottam el-
 adni

E'

E' városkánkba, 's fok zsíros fajtom is ették
 Ottan meg, tsak ürefis erfzényt hoztam haza
 még is.

K E L E M E N.

Éppen nem tsuda már, Kati, nálam, min
 pityeregtél
 És kinek örzötted a' fán álmáidat; imé
 Nem vólt ott Dienes! -- Hidd-el, Dienes, ez
 az erdő,
 'S e' forráfos bértz 's minden völgy zenge ne-
 veddel!

D I E N E S.

Mit tudtam tenni? -- itten tsendes maradás-
 hoz
 Bíznom nem lehetett; -- nem lévén semmi segé-
 dim
 És könyörülőim: de amott gyámolra találtam.
 A' ki is így felele efdeklésimre: Legeltesd
 Mint az-előtt tehenid, 's válafsz közikbe bikákat.
 Két hete, hogy mindég füstöl óltárom azóltá,
 'S ezt esztendönként így meg-újjítani tzélom.

KE-

 K E L E M E N.

Oh te bődög Öreg! hát a' te fáját örökös-
kéd

Mind számodra marad? 's mezeid noha míg ide-
gen kéz

Mívelte, -- valami keveset meg-parlagofodtak,
De tsak-ugyan borjas tehenid' jó páftra botsát-
hadd

'S nem félsz, hogy nyavalyát a' fzomszéd bar-
ma be-hozzon.

Oh te bődög Öreg! te tsergedező patakid-
nak

Árnyékos forráfainál hívesbe' heverhetsz:

Itten eme' füzes, melly ketté vágja határid,
'S ágain a' foha fem-henye méhek dongva legel-
nek,

Szenderedést 's álmat javafol kedves fufogáfsal.

Ott a' nyefsegető Pástor örömdre danolgat;

Itt ismét a' berki galamb nyögdeítseli társát,

Vagy hü párja körül a' nyájas gerlitze búkol,

D I E N E S.

Ez okon: a' szarvas hamarább legel a' leve-
göben,

A' halak is páftra költöznek - ki vizeikből;

Söt

Sőt hamarább szeretsen' földén fog a' Duna folyni,
'S a' nálok fakadott Nilus vizesíti Hazánkat :
Mint sem melyjemből foza is jó-téte ki-folyjon.

K E L E M E N,

Mink az alatt idegen földön finlödve nyo-
morgunk

'S némelly rész ismét Tanaiszt választja Hazának
Más rész vándorlván tudakozza hol van Egyi-
ptom

'S ha valaha ne-talám Honnyomba vissza-vetö-
döm,

Annyi fok esztendök folyván-el, míg oda járék,
Pufztúltt földeimet, tudom azt, könnyezve tsu-
dálom.

Hát illy' szép mezeim trágár Katonáknak adódtak?
'S e' gyönyörű földek Hajdúké? Nézd, mire vitte
A' rút vissza-vonás dolgunk. Óltsál nosza kört-
vélyt

Most Kelemen, 's ültetsz szőlöt; kinek óh! Ide-
gennek.

Oh ez-előtt bődög nyájam! ballagjatok in-
nen;

Én titeket ketskék, zöld barlangban heverészve
Nem látlak többé kö-szirton függni ezentúl.

Meg-

Meg-fzün énekem is; 's tölem legelőre vezélve
Nem rágtok ez-után fe' zanótot, sem keferü füzt.

D I E N E S.

Ugy de ezen éjt még nálam töltöd te re-
ménylem.

Lefsz zöld gally ágynak, lefsz válogatott piros
almám,

Van lány gesztenye is, 's éppen tsak most ki-
nyomott fajt.

Nézd! nézd! melly tova van a' leg-szomszédabb
tanya füsti is!

'S a' hegyek is már most feketés árnyékot ereszt-
nek.

B. Id. RÁDAY GEDEON.

J E G Y Z É S E K.

Ezen Eccloga fordításában főbb igyeke-
zetem az volt, hogy az mentől job-
ban hasonlítson az köttetlen beszédhez,
ugy

úgy hogy . ha egyg húzomban iratatnék, 's *Commák* szerént olvastatnék, majd alig lehetne az köz beszédttől azt meg különböztetni.

1. *Mink futjuk édes Honnyunknak sírva megyéit.* *Honn*: Hazát jelent, mely szóval való élés a' régi Magyaroknál nagyobb szokásba lehetett; azért énekellyük még most is Molnár Albert fordítása után, a' Soltárban: *És Honnyába költt a' fetske.*

2. *Oltárit gyakran vérzi nyájambeli Bárány.* Minthogy a' Magyaroknál a' véres áldozat, már szokásban nints, itt ezt morális értelemben kell venni.

E' tetemes romláft. &c. Érti ezen az hazájokból való ki-vándorláft, és örökségeitől való meg fosztatáft.

4. 'S a' varjak balról mint tsak kárt! kárt! kiabáltak. Ha az varjak bal felől szol-

szóllottak, rofsz jelnek magyarázták a' Romaiak: még a' Magyar Országi köz-nép is, a' varjak gyakori *károgoatásaiból*, kár-vallást jövendől.

5. *Most látom Buda már olly fennyeré emelte fejét fel.* Régi fényessége Budának, leg-inkább illik a Mátyás Király idejére: de maga Magyar Ország is minémü lehetett akkor, arra egyedül ama' nagy hirü és ugyan Mátyás Király idejében élő **ARIOSTO** verseit hozom elő, ki is így szólla harmadik Satyrájában:

*Chi vuol a torno a torno vada,
Vegga Inghilterra, Ungheria Francia et Spagna,
A me piace abitar la mia contrada.*

Ez itt meg jegyzésre méltó, hogy Magyar Országot mindjárt Anglia után teszi. Ezen verseknek Francia fordítója leg-elől teszi ugyan a' maga Országát, hihető hazájához való fzeretetéből, de ő is meg tartja a' második helyet Magyar Ország-

szágnak, midőn ezen verseket így fordítja: *Coure le monde qui voudra, en France, en Hongrie, en Espagne en Anglaterre &c.* Hogy Angliát legutóljára nevezi, ki tetszik azon Országra való ígysége: holott Prósában fordítván, nem kötötte meg a' Rhythmus gondolatit, hogy azért kelettel volna az Országok sorát meg változtatni. Méltó még Budáról, és Visegrádról a' meg-olvasásra *Oláh Miklós* Eiztergomi Érseknek *Hungaria* nevezetü deák munkája: aki mind a' két nevezett helyeket még az ő fenyefségeben látván jelentett munkájának V-dik és VI-dik Részzeiben, azokat leírja.

6. *Mint mikor a' tölgy fa alattsony berkekbe ki tetszik.* Virgilins Cuprestust tesz: de minthogy annak mogosabb neme, nálunk csak üveg házakban marad meg; én (a' magyarositas i; azt kívánván) más esméretesebb fát tettem helyette.

7. *A szabados maradás. &c.* az az hogy jószágát vissza nyerje, és abban tse- deffen meg - maradhafson.

8. *Ez Katitzám dolga &c.* Itt Katitza jó gazdaszónyságát veti öszve a' Dorot- tyá tékozlásával, mintha mondaná, *Ka- titzának köszönetem*, hogy ő még meg maradt kevesemet jobb rendbe hozta, 's jószágotskám vissza nyeréfére nógatott.

9. *Tsak ürefs erszényt hoztam baxa még is:* Hihető Dorottya az árát, még hely- ben haszontalan ágakra el - költötte, 's mikor tsak nem mindenemből ki - púfzú- tott, háladatlanúl ei-is hagyott.

10. *Éppen nem tsuda már Kati nálam min pityeregtél.* Minthogy én a' Virgilius Amaryllisét Katalinnal váltottam fel, azért itt is meg tartottam azon nevet. Tudom ugyan azt, hogy *de la Cerda* és némelly Követői, arra láttatnak hajlani, hogy ezen

ezen Versek jobban illenének Galateára, de még ők is meg tartották a' Textusban a' régi olvasást. A' kik itt Galateát szeretik inkább érteni, azokat az vitte arra, hogy némelly Magyarázok Amaryllisen Romát, Galatean pedig Mantuát értik: De hogy ezen Allegoria Virgiliusnak eszében sem völt, azt bizvást me nem állatni: Ugyanis Romát nem *allegorice*, hanem maga nevével *Romának* nevezi; *Urbem quam dicunt Romam* &c. Ismét Augústusról azt írja, hogy ötet ottan látta: *Hic illum vidi Juvenem*, De Tityrusnak az ő Mantuai öröksége helyett, nem is Romában adtak új földeket, hanem csak a' régieket adták vissza. *Ergo tua rura manebunt*. Ezekből azt hozom ki, hogy Tityrus szeretői, mind Galatea, mind Amaryllis Mantuában laktanak: Már így sokkal hitelesebb az, hogy ötet az utolsó szeretője Amaryllis kefergette, és ő tartotta meg számára az almákat, 's nem Galatea, aki rajta fel-hagyott: *Postquam*

nos Amaryllis habet, Galatea reliquit: Ez a'
reliquit önként való el-hagyást jelent.
 Hogy ezen mostani elő-adott magyaráza-
 tommal, Amaryllisre nézve majd minden
 híresebb ki-adoi, 's magyarázói Virgi-
 liusnak meg egyeznek, azt fok példák-
 kal meg tudnám mutatni; de csak némely
 híresebb magyarázóit hozom elő, ugy-
 mint SERVIUST (ki is még az ötödik
 századnak kezdetében élt) BURMAN PÉ-
 TERT és HEYNÉT.

SERVIUS ama' leg-első Commenta-
 tora Virgiliusnak, midőn ama versét ma-
 gyarázná: *Formosam resonare doces Amaril-
 lida Sylvas:* így szól: *Id est Carmen tuum
 de amica Amaryllide compositum doces Silvas
 sonare; et melius est ut simpliciter intelliga-
 mus: Male enim quidam allegoriam volunt:
 Tu carmen de Roma componis celebrandum
 omnibus gentibus. Plus enim stupet Melibæ-
 us, si ille ita securus est, ut tantum de suis
 amoribus cantet.*

Ezek-

Ezekből a' **SERVIUS** szavaiból ki tet-
szik, hogy ő hibásnak tartja azoknak vé-
lekedéseket, a' kik itten allegoriat keres-
nek, és *Amaryllisen Romát* értik.

A másik magyarázó **BURMANN** egy
Mufonius névű Tudós embernek értelmét
hozza ezen versre elő: *Mirabar quid mæ-
sta Deos Amarylli vocares.* Ez az *Mufonius*
azt tartja: hogy ha mindjárt *Amaryllisen*
Romát, *Galatean* pedig *Mantuát* kellen is
érteni, még is innen nem következnek,
hogy azért mind *Amaryllis*, mind *Galatea*
Mantuaiak ne lehetnének: midőn így szól:

*Licet per Amaryllim Romam, per Gala-
team Mantuam intelligamus, non tamen ut
quidam suspicati sunt dicendum est, alteram
Romæ, alteram Mantuæ fuisse a Tityro ada-
matam, nisi velimus hæc Melibœi verba pror-
sus esse absurda: tu potius utramque Man-
tuæ vognitam intellige.* Ezek a' *Mufonius*,
szavai, mellyek után azt írja *Burman*: *Re-*

Et, nam Amaryllis amica Tityri absentis desiderio tabescens omnia negligebat, quod mirabatur Melibæus: ita præeunte Roma recte Ruæus: Catroeus vero Galatea tuebatur.
BURMANNUS

HEYNE az harmadik általam ki választott magyarázó: ez nem csak meg tartotta az ő mindenek előtt igen betses Editiojában, ezen az helyen az *Amaryllis* nevet, hanem az ő magyarázatja szerint, az mindjárt utánna következő *Tityrus* felelete nem egyéb hanem az *Amaryllis* keserveire való mentség. HEYNE maga szavai ezek.

Quid facerem? necessario mihi Romam proficiscendum erat, nulla Amaryllidis querelarum ratione habita, cum neque libertatem recuperare alibi, neque tam præsentem hic propitios faventes Deos; tam præsens eorum beneficium alibi experiri possem. HEYNE.

Bi-

Bizony amaz ötet önként - hagyó Galatea sópánkodásaira szemügyet sem vetett volna Tityrus, nem hogy tőle lett el-távozá-áért, magát mentegette volna, és bizony Melibœus sem hozta volna elő Tityrusnak, Galatea kefervét olyan érzékenyen, tudván azt, hogy azzal ötet hamarabb bosszonkodásra, mint sem szanakozásra fogja indítani. — Ugy reményelem, hogy ezen kérdés eránt *Amaryllis* nevét kellefsék e' itten meg-tartani vagy *Galatedjét*? eléggé ki adtam e mémet. De azért fenkit is a' maga értelmétől el-vonni, 's az enyimre kényszeríteni nem kívánok; hattem kiki ugy ítéljen erről, a' mint néki tetszik.

II. *Mit tudtam tenni?* Ezen mentegetéfeiben, *mintba azt mondaná*: Mit tudtam tenni? énnékem ugyan igen nehezen esett Katitzác (*Amaryllist*) el-hagyni, de ilyen állapotomban meg kellett magamat győznöm, és az ő esdekléseire most nem

tekinthettem, mert egyedül Budán reménylhettem ügyem orvoslását, és abban meg sem tsalattam.

12. *De amott Gyámolra találtam: tudni illik Mátyás Királyra, ki engemet vizsgálta teát előbbeni örökségembe.*

13. *Két hete bogy mindég füstöl oltárom azólta. Val mint fellyebb, úgy itt is, az oltart moráliter kell érteni: az az, örökké háládatos léfzek, melly háládatofságának állandóságát, még nagyobb ki tételével tejezi-ki alább.*

14. — — — — *Mexeid, noba még idegen kéz. Mivelte valami keveset megparlagosodtak. Hogy valósággal el-vettek, és nem tsak akarták a' Tityrus földeit is, ki tetfzik, a' Mæris névü Ecclogából: nevezetelsen ezen versekbül.*

*O! Licide vivi pervenimus: Advena nostri
(Quos nunquam veriti sumus) ut possessor
agellâ*

*Diceret haec mea sunt veteres migrate Coloni
Nunc victi tristes, quoniam fors omnia versat,
Hos illi, (quod nec bene vertat) mittimus haec-
dos.*

Ezeket Mæris Menalkásról mondja, akin ottan minden Magyarázok, valamint itt Tytiruson, Virgiliust éltik.

15. Itten eme füzes, melly ketté vágja határid. — — — — — Szendere. dést 's álmodt javasol kedves susogással. Itten én az álomra való negatást inkább tulajdonítottam a' Füzésnek, és az ő szellők miatt való susogásának, mint sem a' méhek dongásának. Ugyan is Virgilius szavaiból egyebet nem hozhattam ki, melyet ha természetben (in ordinem naturalem) helyhez tetünk, így folynak: *Sepes salicti, depasta florem apibus hiblaicis, suadebit somnum sepe levi susurro.* És így a' Füzés susogása az, a' melly álmodt csinál, és nem a' méheké, akik annak virágjait még annak előtte már le

legelték Virgiliusnak tulajdon szavai szerint, ki in præterito mondgya a' Füzesrül, *florem depasta apibus*. De bizony, ha az méhek a' nyugodni kívánóhoz közel vagynak; nem hogy néki dongásokkal álmodt okoznának, sőt inkább az ő fülánkjoktól való félelem, ötet attól el-idegeníti, és el-ijeszti.

16. Sőt hamarébb szeretsen földén fog az Duna folyni. Itt is tzelom szerént, meg-akartam magyarosítani ezen verset, és a' köz nép előtt (ugyan is itten Magyar Páztorok beszélnék: az éppen nem eszméretes *Araris* és *Tigris* helyett, a' Dunát tettem.

17. Némelly Rész ismét Tanaiszt vdlasztya Hazának. A' Tanais környéke volt, a' Magyarok régi lakó helye

18. Más rész vándorlván, tudakozza hol van Egyiptom? Jobban ösméri a' Magyar

gyar köz ember Egyiptom földét, (avagy csak a' Mofes könyveiből) mint Cretat, Oareft vagy az Britannusokat; itt is azért, fokszor említett tzelomhoz képest, ösméreteisebb Orzággal kellett, amazokat fel-tserélnem.

19. *Hát illy szép mezeim trágár Katonáknak adódtak? 'S e' gyönyörű foldek Hajduké? A' fellyebb valók szerént, ezen Eccloga a' Mátyás Király idejéhez lévén alkalmaztatva: Igen hihető hogy Mátyás miat nagy Hadakozó, némelly határokat (kivált az ugy neveztetett Végeket) vitézlő néppel ültetett meg; és így az ő előbbi Lakosaiknak, más Hazát kellett keresni. A' Mátyás Király Asztali bolondját Tragernek hívták, innen eredtek ezen szók Trágár, trágárság; valamint a' Francziáknál Turlepintül, egy Comediás bolondtól, Turlepinade.*

VI.

NAGYON TISZTEL.

BÉLIK JÓSEF

ÚRNAK

Előbb az Erköltfi Tudomány érdemes
Oktatójának, most pedig a' Pofonyi Ne-
vendékség egyik Al-Igazgatójának
Neve napjára. 1788.

Kedvre! magyar Múzsám! a' bút vedd félre.

Töröld-ki

Fel-pöztzett könnyes szemedet. Szóllítsd-le
meg - aggott

Rántzait artzádról a' fójtó gondnak. Emeld-fel

Régen alá tsüggő fejedet. Szedd egybe le-hullott

Ékefségeidet; 's aggafsad vizfza magadra,

A' miket a' mérges búnak vad körme le-tépett

Rólad: Szüntelenül új fájdalnakba kevervén

Lelkedet. Ébredjen Szived. Tfillogva fesüljön

Homlokod a' Ködből; valamint a' gyenge virág-

szál,

Melly

Melly (mikor a' jéggel zajgó tél fogytig el-ol-
vad,

És a' Nap melegebb sűgárokat hint-le nyakunk-
ba)

Meg-repedett kis tokjaból mofolyogva teként-ki.
Ime öröm tsillag vídám nap támad az Égen: --
Mindenek újúlnak; vígadnak mindenek. A' rét
És erdő ferken; kézűl fel vonni ruháját.

A' mord férgetegek gyorsan takaródnak előlünk.
Meg-dűltt már Boreás; fáradtt pihegefeket ugrat
Mellyéből; sir, ri; nyökörög; nem emelheti
rontsos

Szárnyait; el-gyengűltt, ki-rekedtt a' vastag
erőből.

A' nyájas Zephrus kezd már repdesni helyette,
Melly a' fel-költött szín port karikákba tekervén,
'S így a' fényt tőlünk meg-lopván egy kis időre
Szem-be-kötést játszik. Minden völgy melly az
el-ázott

Hóból többetskét hörpentett, nyílik ez által,
Józanodik, ki-derül. -- Böves nedv öfzve fo-
godzván

Lépdegel, és szűrődik alá a' törpe hegyeknek
Oldaliról, minthogy Zephrus nyalogatja azok-
nak

Bértzeit. A' szárnyas nép tollát rázza: ki-nézzét
Té-

Téli lakásából; billegteti szárnyait; a' lágy
Égnek örül: vídám tsevegést ereget-ki begyéből.
Három négy nap után minden völgy, hegy, be-
rek, erdő

Zengeni fog, 's az egész Termélfzet örömmre fa-
kadni. -- --

Mind ezeken, kinek úgy tetszik közförülheti
kedvét:

Engem más újít -- Jófef' kies hajnala virrad --
Nofsza pitzin lantom! fzedegesd hamar húrodat
öfzve:

Pengj örömet! Neve BÉLIKNEK futamodjon az
égig

Hangoddal -- vígyázz: BÉLIKNEK drága Nevéről
Szóllok. Melly nagy Név! te pedig melly gyen-
ge vagy hozzá!

Félek igen ne talán töredezvén hangod alatta,
A' mikoron vele kívánnál fel-evezni, le-tsep-
penj. --

Kezd-el Múzsám már kézfen van, egyengeti
torkát,

Együtt fogja kötött dalait pergetni te véled:

A' Lant meg - pendül ;
énekel mel'ette a' Múza.

Oh öröm! melly nyíjas kézzel
Ölelgeted szívemet.
Bé édesen kézfúltt ízzel
Tapogatód kedvemet.

Mind eddig tsak a' panaszra
Vettem - elő nyelvemet,
Tsak könnyeknek ontására
Nyitottam - meg szememet.

Azt gondolám; hogy az öröm
Nem - is ismér engemet,
Mint hogy tsak nem mindig üröm
Keferété lelkemet.

Ezer gondok ezer bajak
Ostromlották fejemet ;
Fohászokódó aggodalmak
Düllesztgették mellyemet.

*

Fel - élezt ez a' nap ; artzám vídál ;
 Szelidül bánatom , 's alám hódúl.

Vérem ébrenttebben
 Szökdétsel mellyemben ,
 Gondom el - fúl !

Fel - élezt ez a' nap , artzám vídúl.

Béliknek örvendek ; azt tisztelem.
 Kit maga nemzett , 's szült a' Kegyelem.

Valaki így érzel ,
 'S Szívemmel eggyezél ,
 Jöfzte velem !

Béliknek örvendek ; azt tisztelem.

Ő benne minden jó rakásba gyül ,
 Ajakin nevető szelédféig ül ,

A' bölts szó , melly nyelvén
 Meg - érett ki - kelvén
 Mézzel vegyül !

Ő benne minden jó rakásba gyül ,

Elméje bé - ható mint a' frifs Tüz ;
 Mellyel fok Tudományt tsomóba füz.

Akár

Akár melly gátokat,
 Vakító gántsokat
 Gyorsan el-üz;
 Elméje bé-ható mint a' friss Tűz,

Nagy, még is kitsinynek tartja magát,
 Mindenhez kegyesen osztja szavát,
 Okosan intézi
 Emberül végezi
 Minden dolgát
 Nagy, még is kitsinynek tartja magát.

Szívének ereje mint a' gyémánt:
 Rajta a' szerentse nem széd Zsákmánt.
 Mind üldözésire,
 Mind kedvezésire,
 Néz egy aránt.

Szívének ereje mint a' gyémánt:

A' rosz nyelv' nyilait tsak neveti,
 A' bofszút bofszúval nem fizeti,
 Mire más háborog,
 Ő arra mofolyog
 Kedvét tölti
 A' rosz nyelv' nyilait tsak neveti,

T

Az

Az ékes erkölcsre útat terét,
 Bé tömi a' bűnnek minden erét,
 Mint keljen azt üzni,
 Ezt pedig el-üzni
 Adja fzerét.

Az ékes erkölcsre útat terét,

Maga - is bé - veszi a' mit ki - ád;
 Szép oktatásinak nagy erőt ád:
 Mert panaszt ki tehet
 Éltére? ki lehet
 Ellene vád?

Maga - is bé - veszi a' mit ki - ád;

Bóldog toll! melly ötet hirdetheti,
 Ritka! melly eléggé dítserheti
 Itt tárgyát mind *Madro*
 Mind maga *Apolló*
 El - vétheti.

Bóldog toll! melly ötet hirdetheti,

Engedj - meg kegyes Úr! nem lehet már!
 Hu Szívem még ugyan többet - is zár,
 De izavam ki - fogyott,
 Nyelvem el - fáradott
 'S dultögyve jár?

Engedj - meg kegyes &c.

VII.

A' H A B O K.

Carlo Magginak Olasz Sonnetje után.

Eurilla indul a' partról. Én esze-ve'zve
 szaladok a' víz-szélhez 's kérdem a'
 habokat: Mit csináltok? Eggyike felel:
 En, a' ki Isten-afszonyodat leg-é'özör
 vettem-fel, háládatosan tsókolom ezért
 a' szép ajándékért a' tenger partját. —
 Kérdem a' másikat: Midőn le-botsátották
 a' vitorlát vígnak látszott é? Felel ez:
 Vidám tekintete el-tsendesítette a' szele-
 ket, 's mosolygásra vont a' hullámot. —
 Felém jő a' harmadik, 's ezt a' hírt hoz-
 za: Éppen most láttam mint ingerlette
 szép szemeit fel-emelvén irigykedésre a'
 Nereifeket. Mondom ennek. Nem bizott
 é rád valamit hogy nékem mondj? nem
 izent é eggy Isten-hozzádott? — A'
 goromba hab meg fordúlt, 's nem felelt.

T 2

Azok-

Azoknak kedvéért a' kik az Olaszt
 érteni szerentsédek, ide tévzem azt:

Scioglie Eurilla dal lido. Jo corro e stolto
 Grido all' onde: che fate? una risponde
 Jo che la prima ho il tuo bel Nume accolto
 Grata di si bel don, bacio le sponde.

Dimando all' altra: Allor che 'l pin fu sciolto
 Mostró le luci al dipartir gioconde?
 E l' altra dice: Anzi serena il volto
 Fece tacere il vento, e rider l' onde.

Viene un altra, e mi affermà: Or la vid io
 Empier di gelosia le Ninfe algose
 Mentre ful mare i suoi begli occhi aprió.

Dico a questa: E per me nulla t' impose?
 Disse almen la Crudel di dirmi Addio?
 Passo l' onda villana, e non rispose! —

Ó! mikor fogjuk ezt Magyarúl éne-
 kelhetni?

SZÉPHALMY.

VIII.

VIII.
VISZONTAGSÁGOK.

Dolgom mikor folyt kedvemre,
Puhaság szállott szívemre;
A' mikor vólt bőségem,
Nevelkedett reftségem;

A' Hír ha szárnyán hordozott,
Reám kevélykedést hozott;
Ártott minden énnekem,
Tsak a' Nyomorúság — nem!

HARI PÉTER.

IX.

S Ó H A J T Á S.

(Lásd az Orpheus 1. Darab. 48dik Óld.)

Szállongozó Zephyrke,
 Ha kérdez Laura : Honnan? —
 Sugd - meg, valál Sóhajtás:
 De meg ne mond, kié!

Kis tsergeteg, ha téged
 Illy nagy mért vagy, tsudál,
 Mond azt : Sírás nevelt;
 De már azt, melly fzem' nedve
 Nagyított, meg ne mond!

A. J.

X.

X.

UGYAN-AZON DAL
MEG-HOSSZABBÍTVÁ.

Kis bújdosó Szeletske
Keresd Laurámat fel
'S mondjad vóltál fohajtás;
De hallgasd-el kié.

Gyors tsergeteg! ha benned
Mosná talám kezét:
Valld - meg, hogy könnytől nőttél
De meg ne mond, ki sírt.

Nem is fziükség: ez úgy is
Elötte nem titok.
'S hogy mind ketten ti - tölem
Eredtek, tudja ő!

Ah, tudja jól; 's ím! még is
Irgalmatlankodik;
Mert nála a' fohajtás
Tsak pára; — víz, a' könny.

A. J.
XI.

T 4

XI.

A' GYERMEK POÉTA

SUPERINT. GÖTZ VERSEIBÖL.

Rozsnyón, December. 12dik. 1789.

Ne fufs - el Ámor
 Elöl, kis Iris!
 Mert ő, akármint
 Futz, meg - ragad.

Én tegnap egyy szép
 Szegföt szakaszték,
 'S — képzeld! — az álnok
 Abban feküdt.

Nem láttam én azt;
 'S virágom' édes
 Szagával egyyütt
 Fel - szívtam őt.

Ki fűán meg engem
 Kis gyermeket már?
 Bódultt fejemben
 Most ő az Úr!

'S ím e' kis ének —
 Parányi, mint ő,
 Ez a' kis ének
 Már tőle van.

KAZINCZY.

XII.

A' HENYE BIBLIOTHECARIUS.
 GÖCKING UTÁN.

Tedd Adó-fzedőnek 's bízzd Cafsád' kezére!
 Nem nyúl ahhoz a' mit vállalt hűségére.

SZÉPHALMY.

T 5

XIII.

XIII.

ANAKREONNAK XIedik DALA:

Λεγουσιν αἱ γυναῖκες.

Szepes Vármegyében, Decemb. 1788.

Igy fozznak a' Leányok :
 Anákreon, te vén vagy ;
 Végy tükröt és tekintsed
 Mind el-repült fejedről
 Hajad, 's kopasz vagy immár.
 Van é hajam? biz' én nem
 Tudom: de azt tudom, hogy
 A' vígadás az agg kort
 El-értt Öreghez annál
 Illőbb, minél kevésbb van
 Már hátra életéből *).

KAZINCZY.

*) Ὅσα πελασοῖα Μοιρης; az az, mennél közelébb vagynak hozzá a' Párcák.

XIV.

ANAKREONNAK XXII. DALA:

Παρε την σκιην, Βαθυλλε.

Napkoron, Szabóltsban, Jul. 4dikén, 1790.

L eánya, dülj-le, kérlek
 E' szép fa' hívesébe.
 Nézd mint inog fufogló
 Harasztja minden ágán;
 'S a' tífzta tsermely — hallod?
 Túl rajta mint herétsel!
 Nints fenki a' ki e' szép
 Hellynél tovább meheffen.

KAZINCZY.

- *) Anakreonnak egy énekét sem fordítottam még nagyobb gondal mint ezt, és — ha meg nem tsal érzésem — egyikét sem fordítottam még szerentsétlenebbül mint ugyan-
 ezt. A' harmadik és negyedik sor a': Ἀπα-
 λας δ' εσεισε χαιλας Μαλακωιατω κλαδικω - τ
 éppen nem téfzi-ki. Mint ingatja a' leg-kis-
 febb ágain is lágy leveleit! mert a' χαιλας
 haj-fürtnek nem merném tenni. — — Ból-
 dog! bóldog a' ki a' Görög dal' szépségét
 tsak úgy-is érezheti, mint én.

XV.

PROF. D' ESTE VICTOR

Ú R N A K

HÍVATALBELI JELENTÉSE

MÉLT. GRÓF TÖRÖK LAJOS

Ú R H O Z,

A' Tudományoknak Kátsai Megye-
beli Királyi Fő-Directorokhoz, a'
Dobfai hegynek le-omlása fe-
löl. 1787.

Tuis satisfactorius imperiis, Illustrissime
Comes! præterlapsa die Mercurii,
comite mihi amicissimo Heinzely, Cassovia
discefferam, alterave die Megyasoviam
appui. Tum mox acciri iustum loci Judi-
cem lateri adjunxi meo, ut me ad bina
promontoria Tölgyes et Solymos, in qui-
bus mons dehiscere dicebatur, deduceret;
qui eo lubentius operam suam hac in re
contulit, quo major ejus rei percrebuit
fama. Verum haud aliud observare mihi
li-

lieuit, quam quod pars quadam, vitibus
 confita, in proximam vallem præceps rue-
 rit. Multum itaque a veritate abludit ru-
 mor totum montem subsidisse. Hujus au-
 tem phænomeni causam a vehementi im-
 brium vi repetendam judico. Nam terre-
 num illud copiosam sinu suo continet ar-
 gillam; cujus indoles est, vt cœlestes aquas
 non forbeat facile, absorbtasque tenaciter
 retineat, solibusque perustum contrahatur,
 ex quo facillime perumpitur, præbetque
 rimas, quod curiose a me observatum fu-
 it; totum enim late solum rimas altissimas
 agit. Hinc superveniente ruinoso imbree,
 necesse est, vt integrum terreni stratum,
 vi in superiorem partem facta, lubrico fa-
 stigio non secus, ac per planum incina-
 tum devoluatur. Nec mirum si similem
 casum plura comitentur damna, perinde
 atque in confragoso monte lapsus prægran-
 dis saxi non modo multorum præcedentium
 stragem adducit, verum etiam plurium post
 se ruinam trahit. Ex quo intelligitur, quo-
 nam

nam pacto vineæ loco motæ, cavitatesque in monte enatæ, vix tamen orgyam adæquantes, dicantur. Non infrequens id phænomenon in hac eadem plaga; quin singulis ferme annis observatur; verum quod hoc anno majus damnum illatum fit, debuit quoque major aquarum impetus fuisse, vel forte nubifragium montem oppressit. Accedit dari in illo monte partes aliis exporrectiores, quæ cum ab avara Agricolæ manu viridi cespite spoliantur, vinetum ampliandi causâ, sua fortitudine defituuntur; radicibus enim herbarum & dumetorum terrenum facile solubile fortissime colligatur. Hoc autem in illis locis ubi ruina contigit factum fuisse non sine fundamento suspicor. Nam dantur & aliæ complures similes exporrectæ terreni lingulæ, quæ cum adhuc manibus hominum intactæ sint, lætissimoque cespite virescant, quamvis ruinam minari videantur, tamen imbrium injuriam sustinent, sustinebuntque. Quamobrem id a me Rusticis datum est

est confilium, ut talia loca denudare non attentent, et denudata illico sparso femine vestiant, ni malint omni anno Vindemiam aleæ exponere. Hæc cum ita sint, damnum quidem insigne decem circiter Compoffores passi sunt, verum propterea nec Pago nec Viciniæ infortunium majus imminet, neque periculum est, ut fluvius ad radicem montis præterfluens a collapsa terra suo lecto exturbetur, cum spatiosis paludibus a pede montis discretus sit. Obseruatoris autem phyfici disquirere non est, an æquum sit, ut ii qui damnum tulere a vectigali præstando liberentur, id illius erit, cujus officium est justitiam clementer administrare. Ne autem mancæ observationis inimuler, silentio præterire nequeo, frustra lapidis, quæ intra pastinationis opus a rusticis e profundo educta sunt, particulas tantum esse lapidis specularis, non autem uti ab imperito rustico putabatur esse mercurium condensatum. Præterea ex relationibus Rusticorum, quorum

rum

rum plures interrogavi, qui tunc maritandis vitibus studebant, ultro innotuit, nullum terræ motum fuisse aut flammam unquam e monte erupisse, aut aquas odore graves profuuisse, quorum omnium nec vestigium detexi, quod tamen accidisse perlatum fuit. Hinc si mea expeditio hac in parte inutilis videri possit, forte ea utilitate non caruit, quod edocti sumus, quantum imposterum in similibus eventibus meticulousi Rustici relationibus deferendum sit. Cœterum mihi gratulabor, Illustrissime Comes, si in rebus majoris momenti mea opera pro tua summa in me humanitate uti volueris, ubicumque scilicet eam Patriæ prodesse intelliges, adnitar certe, ut omnes intelligant, mihi nihil antiquius esse, quam honor Academiæ, bonique publici incrementum. Vale.

Dabam Cassov. 18. Junii 1787.

VICTOR D' ESTE
in Reg. Acad. Cass. Phys. &
Rei rust. Prof. publ. & Ord.

XVI.

SZEMIRA ÉS SZEMIN.

GESZNER SALAMON ÚRNAK
IRÁSÁIBÓL.

Mélyen a' víz alatt feküdtek már a' márvány toronyozatok, 's a' hegyek' teteji felett szörnyü habok hembergettek: csak a' leg-magassabb hegy' bértze állottki még az áradásból. Irtózató zajgás hallaszott befertsegtetett oldalain: azoknak a' böldegtalanoknak jajgatáai, a' kik el-tsüggedtten keresték itt menedek-helyeket; a' kiket a' habokra ültt halál a' köszirtoknak üzött. — Itt egy domb vák-el a' hegytől, 's a' reája kapaszkodott emberekkel szakad a' tájékozó vízbe; amott egy zápor-patak mos-a-el a' fiút, a' ki haldokló Atyját fellyebb von-

U

tzor-

tzorgatta ; vagy a' gyermekeit öfzve-
ölelő Anyát.

A' hegynék már tsak a' leg-felsőbb
ormója állott-ki az özönből; ide ragadta
Szemín, eggy jámbor Ifjú, — tsak most
e küdött néki Szemíra, a' fzeretetre leg-
méltóbb Leány örökös hűségét, — imá-
dott Kedvesét. Magánfan állottak ők,
(a' többieket már mind el-seprette az
áradó víz) itten az üvölő szelvéfzben.
A' hánykódó hullámok rájuk rohantak ;
felettek a' menny kö, alattok a' tenger
dördült-meg. Rettentő homály vette-kö-
rül őket, 's tsak a' fel-lobbant villám
vetett intóztató esetekre világofságot. Ve-
szélyel ijézte minden felleg, 's minden
hab ezer hólttakat zavart eggyüvé, to-
vább hemberget a' fergetegben, 's új
zsákmányt kerefett.

— Szemirá dobogó szívére szorítot-
ta Kedveset; könnyek folytak-le az es-
ső-

ső - vízzel el - halaványúltt ortzáján, 's így szólla el - gyengültt hanggal. Továbbá nints szabadulás, Édesem! körül vagyunk véve az ordító halál által. O Szemín! mindég közelébb - közelébb jön az! Ah! mellyik hab fog bennünket el - temetni? Tarts, tarts engemet reszkető karjaid közt; Édesem! Most mindjárt nem leszek; most mindjárt nem leszek; elnyel a' közönséges ítélet. Most - - - ó Isten! eminnen jó felénk. Közelébb látom már a' villám' fényjében. Most ó Isten! Isten! Itélő - bíró! — Így szólla, 's Szemínre dűle - el.

Rettegő karja átlal - ölelte el - ajúltt Kedvesét; dadogó ajakai nem szállottak; nem látta a' veszélyt, tsak meljére szorúltt Kedvesét látta; 's több vólt a' mié érzett a' halál borzasztafainál. Meg - tsókolta a' hideg efsőtől áztatott halvány ortzáit, erőfsebben szorította meljére, 's így szóllott: Szemíra, édes Szemíram!

U 2

Ébredj-

Ébredj-fel, ó tsak még egyszer térj vissza erre az ítélet veszélyére, hogy szemeid még egyszer láthassanak, hogy még egyszer mondhasák el-kékiült a' kiad, hogy hótiglan szeretsz; egyszer még minnek-elötte a' hab el-ragad.

Ezt mondá ő, 's Szemíra fel-ébrede. Egy szerelemmel meg-töltt, el-tsüggedt tekintetet vetett Szemíre, 's körül nézett a' veszélyben. Isten! Biró! így kiáltafel; 's nintsen é szabadulás? nints é irgalom? Ó mint szakadnak a' habok! Mint bőül-meg a' Menny' köve! Mitsoda veszély jelenti engesztelhetetlen bosszúdat! Ó Isten! Ártatlanságban múlak - el a' mi ezrendeink, szeretetre leg-méltóbb Ifjú! Jaj! jaj! oda van életemnek minden öröme; oda vannak azok, a' kik éle emet kedvesse tettek! Te, a' ki nékem a' itad azt! ó gyötrelmes látás! óldalom mellől szakasztá-el teged a' víz; meg egyszer emelted-fel fejedet és karodat; meg akarál

rál áldani 's el-nyelettetél! Ah, oda vannak ők mind! és még is, ó Szemin! Szemin! az el-dúltt, el-pufztított V lág nékem te melletted paradítsom vólta. Óh Isten! ártatlanságban folyiak-el eszten-deink! Ah! nints é szabadulás? nintsen é irgalom? — De mit mond meg-keferedett szívem? Oh Isten! botsáfs-meg! Meg kell halnunk! Mitsoda az ember' fedhetetlensége te előtted?

Gondosan támogatta Szemin tántorgó Kedvesét, 's úgy szólla: Az áradás elfeprett a' föld színéről minden élőket, a' veszély zajgásaiból nem hallatszik semmi emberi nyögés. Ó Édesfem! édes Szemirám! a' leg-közelébbi pertzentés nekünk végső pertzentésünk lesz. Ennek az életnek minden reménységei el-múltak! mind azon vártt bóldogságok, mellyeket szerelmünknek örvendező óráiban képzelünk, oda vannak; meg kell halnunk! A' Halál közelget felénk! már tsapkodja lá-

bainkat az emelkedő vízzel; de, jer, ne várjuk azt úgy, mint a' gonoszok. Meg kell halnuuk! 's ó Édesem, mi volna a' mi hofszan tartó víg életünk is? Eggy harmat t'epp, melly a' kősziklán függ, 's még Nap-kötte előtt el-tseppen. — Emeld-fel magadat, édes Szemírám! ezen az életen-túl van az öröm és a' bódogság, Ne rettegi most midőn által-mégy; ölelj-meg engemet, 's várd úgy a' ki-mene-telt. Majd ezen pufztulás felett fog lebegni lelkünk; ki-befzéllhetetlen bódogság' érzésében lebegnek majd fel-felé azok. Ó Isten! ilyen erőssen bizik Te benned az én lelkem. Emeljük-fel ő hozzá szemeinket, Szemíra. Kárhoztathatja é a' Halandó az Ő útait? Az, a' ki a' lélekzetet fújta belénk, az küldi a' Halált az Igazhoz és Gonoszhoz. De bódog az, a' ki az ártatlanság ösvényén járt. Nem életünknek meg-hofszabbítá'áért esedezünk mi, ítélő-Bíró! Végy-el minket a' Te ítéletedben: de elevenítsd-meg bennünk annak a'

ki-

ki-beszéllhetetlen boldogságnak remény-
ségét, melyet nem háboríthat-fel a' ha-
lál. Úgy osztán dördülj menny-kő! dúj-
öszve mindent, áradás! moszatok-ei ben-
nünket habok! Áldott légyen O, az Igaz!
áldott légyen Ő! Ez légyen utolsó gon-
dolatunk, melyet haldokló testeinkben
lelkeink gondolni fognak.

Öröm és vidámság tér-vissza Szémí-
rának szebbé való artzúlatjába. Fei emel-
te kezét a' fergetegben, 's így szól a:
Érzem, érzem azokat a' nagy reménysé-
geket. Magasztald az Urat, szám! sírja-
tok öröm-tseppeket szemeim, míg a' kö-
zelgető halál bé-fog. Boldogsággal bő-
völködő Ég vár készen bennünket. Ti
Kedveseim előttünk mentetek oda; már
követünk, 's majd - - - ó majd meg-lát-
juk egymást. Az ő királyi-széke előtt
állanak ök, az igazak! Az ítélet' ferge-
tegből győjtötte őket az Úr maga-elébe.
Dördüljetek menny-kövek! Üvölts zivatar!

ti az ő igazságának hirdetői vagytok. Hullámok, jertek felinkbe! Nézd, kedves Szemíne nézd, és ölelj - meg; imhol jön ő, a' halál! Ezen a' fetét habon jön felénk. Ölelj-meg Szemín! ne eresszel magadtól! Ó már emelget a' tóduló víz.

Öllem Szemíra, felele az Ifjú, ölelek! Idvezz légy, Halál! Imhol vagyunk! Áldott légyen az Igaz!

Igy szállanak; 's a' víz el-mosta az Őszve - ölelkeztteket.

Ez a' Geszner Salamon Úr, egy régi 's nevezetes familiából született, 's nagy tekintetben lévő Helvetus volt, úgy mint a' ki a' Zürichi belső Tanátsnak valóságos Tagja vala. Meg-hólt 2dik
Mar-

Martiusban. — Két kötetbe szorított írá-
fai, mellyek Zürichben ugyan ezen esz-
tendőben jöttek - ki utoljára és a' mellye-
ket tulajdon kezének rézre-mettségjeivel
ékesíte, következő darabokat foglal ma-
gában: 1. Az Ábel halála. — 2. Daphnis.
— 3. Az első Hajós. — 4. Az Éjszaka.
— 5. Idylliumost. — 6. Evander és Al-
cimna. — 7. Eraft. — 8. Levél Füsflin
Úrhoz, a' Vidékek festése felől, (*über die
Landschafts-malerey*) mellyben Geszner
nagy tökéletességre lépett.

*Idyllium*mit én itten Landerernél 1787-
ben adtam - ki; *Éjszakája* pedig a' MA-
GYAR MUZEUMNAK első darabjában vé-
tettetett - fel. *Az Ábel halálát* ez - előtt
már jóval le - fordítá az a' jó igyekezetű
Kónyi, kit Bessenyei a' Marmontel Me-
séinek el - tsúfítások miatt érzékenyül meg-
korbátsola. Szerentséjekre azoknak, Bá-
rótzy kevéssel azután újabb fordításban
adta - ki, 's ez által tökéletesen helyre

hozta a' Marmontelen ejtett gyalázatot. Bár én is olly szereletsés lehetnék az Ábel halálának ujjabbi fordításában. Az tsak ugyan igaz, hogy egész erővel azon leszek, hogy Gesznernek minden írásait, mellyek közül már tsak *Ábel* és *Evander* vagon fordítatlanúl, a' leg-közelébb béallandó esztendőben ki-botsáthassam; a' minthogy már rendeléseket is tettem rézre mettszettjeinek készítésekre eránt.

KAZINCZY.

XVII.

XVII.

ANAKREONNAK III. DALA:
SZABADON FORDÍTVA.

Fejér-Gyarmat, Szatthmárban, Jul. 16dik

1790.

Az éjjel a' midőn már
El-szunnyadtam vala,
Be-zártt ajtómon Amor
Látmáfan zörgetett.

Ki vagy? mi kell? (kiálték,)
Illy későn mit keresz? —
„ Fogadj-be kérlek, „ úgymond,
„ Eggy kis szegény fiút. „

„ Régólta a' fetétben
„ Tévellygek fel 's alá;
„ 'S ha meg-nem szánz, az öfzi
„ Efsőben meg-fagyok. —

Igy szólla. — Én azonnal
Meg-gyűjtám métsemet,

'S a' Jajgatót fel-éledtt
Tüzemhez ültetém.

'S fagyos kezét kezem közt
Melengettem; 's haja'
El-ázott fürtje közzül
Tsafartam a' vizet.

Magamhoz tértem, úgymond;
De, láffuk, húromat
Jó Gazda, a' nagy efső
Meg-tágította é ?

'S im' hirtelen sebefs nyil
Járt'-által melyemet.
„ Jól hord! úgymond: „ de szíved
„ Gazdátskám fájni fog! „

S Z É P H Á L M Y.

XVIII.

TISZTEL. DÖME KÁROLY
ÚRHÓZ,Bacsmegyeim' Leveleinek egynehány
példányival.

Kafán; Jan. 1jén 1790.

A' melly nyalábot itt vízfesz, Dömém,
 Ha nyugalmad kedves, hirtelen
 Vesd tüzre, másként égni 's sírni fogsz.
 Ezt nékem Amor adta, a' ki rád
 Hogy meg-szökél előle — (ó balúl
 Tevéd azt !) — Sebző nyíllait feni.
 El-rejtett méreg ez! Pandorai
 Szelentze, melly a' meg-nyitásra tsal,
 De majd, ha engedsz, bé-fut mergivel.
 Vesd tüzre — kérlek! intlek! — hirtelen.
 Ő tsak vesztedre vágy; nem esmered
 Te még haragját; kedvezése is
 Kegyetlen; álnok, bofizús és hazug.

Meg-tsalt az álnok engem is, pedig
 Én nem kerültem a' rab-lántzokat,

A'

A' mellyeket rám füze Czenczije.
 'S mind azt fzenvedtem a' mit Bácsmegyéim
 Inséges örvényében fzenvede. —

Szökött! hát már te mit vársz, hogyha
 majd,

Nyalábom által el-fzédítve, a'
 Ki-tett keleptze' mélységébe buksz?
 Vesd tüzre mondom ajándékomat!
 'S átkozd 's kerüld a' repdeső gonofz
 Iftent! — őt véled én-is átkezőm:
 De — ah! ez a' fzív égni 's sírni kéfz
 'S örökre hordja 's önként lántzait.

KAZINCZY.

XIX.

BÉLAKÚTI FÉMIUS. *)

Homérus Odisszéa nevű első, és huszon-kettődik Könyvének, 325. 336. 347dik, és egyéb Verseiben FÉMIUS így iratik előnkbe.

*Kedveze Pénélopé Neki, 's Télemakussal Uliisszes :
Hárfával sziveket győzött; hangzattya jövendőt. -*

**A' TISZT. T. MÉLT. STATUSOKHOZ
ÉS RENDEKHEZ,**

**'S AZOKNAK SÉPES - VÁR - MEGYEI
FŐ-ISPÁNNYOKHOZ: KEGYELMES GRÓF
CSÁKI JÁNOS ÚRHOZ SZ. ISTVÁN K.
NAGY KERESZTU VITÉZÉHEZ.
(TIT.)**

Ö R Ö M É N E K.

I.

Ifabella idejében,
Ördög - hozta Török télben?
El-hagytál KORONÁNK!
Luifa-

*) Kánonok Mólnár Ur egyfzer'smind Béla Kútjának Apátura, Abbas Belæ Fontis.

Luifabella idejére
Léópold Király Fejére
Meg-jöttél Koronánk. *)

2.

Örvendj Ország! örvendj Törvény!
Örvendj Király! szaladj örvény!
Meg-jöttél örömünk.
Gondolkodván Koronánkról,
'S avval járó szabadságról,
Újjúlyon örömünk!

3.

Újj a' Király; 's meg - újjította,
A' mit BÁTTYA meg - avította,
'S újjónnan' le - törült:
Eggy az Irás; eggyezö hív,
Arany Tábla a' Magyar Sziv:
Illy pontzon' meg-örült. **)

Üttesd

*) Luifabella, Ifabella nálunk mind eggy.

***) PONTZ — Atzélyvésö, pontzolni, bévésni mind eggy.

4.

Üttesd Kaunitz, Laudon nevét
 Ide, és az Ország Rendét,
 'S gázolsz a' Törökön:
 Így Léópold, Luifabella,
 Eggy szív, de két Mirabella,
 Tsúdát téffz örökön.

5.

Majd majd kérni fognak, hidd-el;
 Hogy nagy Károly tzimjét*) vedd-el!
 Majd Katalin meg-ölel:
 Holland, Brabant, majd töled függ,
 Frantz, Burg, Lengyel szint' e' kép'
 tsügg:
 Országunk meg-ölel.

6.

Örvendj Ország, örvendj Törvény!
 Örvendj Király: Szaladj örvény:
 Szem-Könyvet törülünk:
 Pap, Világi: Bóldog, Szegény:
 Afzfzony, Férfi: Ifju, és Vén;
 Mindjáján' örülünk.

X

7.

*) A' Tsászar Koronát:

7.

CSÁKI JÁNOS ö Kegyelme,
Szepefség, 's Ország fzerelme,
Szent István Király vitéze

Kormányos nagy Erö!

A' Szepefi Záfzló — Allya *)

Ezt im' örvendezve hallya:

I'gy újjúl az Erö.

8.

Ó Magyar fízv! arany Tábla,
Mellyhe a' Kiraly van ásva,

Ö nagy ígétivel:

A' Törvényel 's Ország-Rendel,

Ama drága eggy pár névvel,

Isten erős Kezivel.

9.

Ah! Minden jót jövendölly már;

A' Gyülésre bátran menny tár

'S illy Énekre fakadj:

Szíven, vállon' hordozunk már,

Tréfia vérü Magyar Király!

Tsak vállunkra ragadj.

10.

*) Bándéria -- Záfzló. Záfzló alllya -- Bándéria.

10.

Mezfik, Peru, Spanyol világ: *)
 Ifabella melljén virág:

Léópold - gyűrű gyöngy!
 Magyar, Horváth, Kintses Erdély,
 Moldva, Bosnya, Szerv, Lodomér,
 Királyné - Fülű - gyöngy!

11.

Kereftt tziher petsétünkön:
 Koronánkön, 's a' mellyünkön,
 Ah új fényre derülly!
 Ez a' Zászló; Mi az Allya;
 Ország, Király, verfont - vallya
 Rá nézvén meg - örül.

12.

Örvendj Ország, örvendj Törvény,
 Örvendj Király: szaladj örvény,
 Szem - Könyvet törülünk:
 Pap, Világi: Bódog, Szegény,
 Afzfzony, Férfi: Ifju, és vén:
 Minnyájan örülünk.

X 2

13,

*) Peru, Mexicum -- Mezfik. Ez mind a' Spanyolé.

13.

Trombita szólly! dobb örülly! ágyuk
durrogjatok erre:
Aldás! hálá-adas, az Eget kerekítse
röpülve.

KÁNONOK MÓLNAR JÁNOS;

XX.

XX.

ERDÉLYI KÁRMENTA.

Temis, avagy Kármenta, Evándernek
 Anyja, így iratik előnkbe Haliká áizusi
 Diénesnek a' Régiségekről ki-adott első Köny-
 vének 25-dik levelén, és Virgilins' 8-dik
 Könyvé 335. és egyéb' verseiben:

*A' bis Eneadák fel-jött Tfillagjokat, hangos
 Verséivel, leg-előre, Temis Kármenta köszönté.*

AZ ÚJ KIRÁLY JÖVETELEKOR
 A' MAGYAR
 ASZSZONYSÁGOKNAK
 ÖRÖM DALLYOK

F.

KÁRM. Szittyai Klára hol valál?
 SZITTY. Budán a' tornyok - közt:
 Ott vala vélem Bükkine;
 Fátyol a' Szalup - közt:
 Tétova nézénk, Rátzira,
 Tétova járánk, Partira,
 Bamula szemünk, szánk.

2.

KÁRM. Szittyai Klára melly nagyok
A' Budai Báftyák?

SZITTY. Ut, piatz, ház, ruha, mind ragyog :
Falait el-hányták :

A' fala vólt a' Klára Szüz :
Kármel hegy ott Zfidó büz,
Sír ott a' Sz. Egyház.

3.

KÁRM. Szittyai Klára szépeké
Ott a' Kontyok, párták?

SZITTY. Bódula Buda nints ott Konty,
A' pártát el-hányták :

Tarajos ottan minden búb :
Beleje férne egész zsúp,
Sátor ott minden Konty.

4.

KÁRM. Szittyai Klára üftököt
Nyome ott a' tsákó.

SZITTY. Hátul az üftök, és tsak egyy :
Hofzfú mint a' kákó :

A' Kalap allya lifztes zsák.
Hajokat hótból hordattyák,
Magokét el - adják.

5.

KÁRM. Szittyai Klára bor - ivó
Üle a' tsaptorkán?

SZITTY. Pintzetok ott a' korhelyi száj,
Bor foly ingen szoknyán:
Könyves, Kardos, mind piros ott,
Nadrág, bugyógó tántorog ott,
Kurjogat minden ház.

6.

KÁRM. Szittyai Klára vane tántz,
Duda szót Hallálé?

SZITTY. Éjjeli nappali ott a' tántz:
Azt kérd, ha el - állé-
A' Duda volté? de bögött:
Fruglya volté? füttyöt tött,
Szüntelen a' fip ropp.

7.

KÁRM. Szittyai Klára, régi tántz,
Mellyet ottan jártál:

Pest, Buda Vára nem olly már,
A' mi némüt láttal:

A' Koronánk oda ért;
A' Afzfony, Férfi jobbra tért;
Változik a' Szív, Száj.

8.

KÁRM. Szittyai Klára, tudom én,
Látta Szemem fénye:
Mihelyest oda érkezett
A' frigynek fzekréttye,
A' férfi Rend 'lóra ült,
Dáma Rendünk egybe gyült,
'S Magyar Afzfonyá lett.

9.

Szittyai Klára, tölünk függ
A' Magyar Szerentse:
Eleink, öseink Képeket
A' szemünk tekéntse:
Szív, ruha, nyelv, tör együtt jár,
' Szólly ide Törvény, 's Te frigy bár,
Új Király szívünk vár.

10.

Szityai Klára vefs szemet
 Az Ország Egére.
 Már ragyog ott a' Napkelet.
 Tfillag jön előre.

Gyönyörű fénye gyöngyöt hány,
 Tfillagi for vele látode hány,
 Új Király szívünk vár.

11.

Rúth, Lia, Debora, Szittyáiné!
 Mennyünk - ki Elejbe:
 Trombita, Tombora hang - alatt
 Fogadjuk térdelve:

Fel-kele; mond Lia, 's Debora bár.
 A' Magyar Ég 's Haza Tfillaga már,
 Új Király szívünk vár.

KANONOK MOLNÁR JÁNÓS.

XXI.

AZ EL-HAGYOTT LEÁNY.

1788. 9-dik Octob.

Hafzontalan kerese
 El-távozott kedvesem':
 Meg-vetette kérésemet,
 'S im árván hagyott engemet.

Ha máffzor menni kelle,
 Refzkető tekintete
 'S egy kéz-fzorítás mondotta
 Az el-válás mint kínozta.

De most mint az idegen
 Bútsút veve hidegen,
 'S el-tsügedtt szívem érzette —
 Bánatomat mint nevette!

Nézd tsak, nézd tsak Kegyetlen
 Könnyem mint foly szünetlen,
 'S emelkedő bús melyembül
 Sohajtásom miként repül.

Tu-

Tudom hogy ha ezt látnád
Kedvedet meg-fzánád ,
Hozzája vissza - repülnél
'S hív ölébe sírva dűlnél.

'S ortzájának árjait .
Szárazgatnák tsókjaid.
De — hafadj-meg nyomorútt szív!
Mert ő hozzád már nem lessz hív!

F E N Y V E S I .

XXII.

H Á R O M M E S E
L E S S I N G B Ö L.

I.

H E R C U L E S.

Midőn Hercules az Istenek közzé vitetett fel, leg-először-is Juno Isten Affzonymál tette-meg a' tiszteletet. Mind Juno mind a' több Istenek tsudálkozva nézték ezt. Hát az ellenségedet tiszteled-é elébb-is? Kérdék ezek. Igen-is, felele Hercules. Tsak ellenem tett üldözéseit adtak nékem alkamatoságos azokra, a' tselekedetekre, a' mellyek nekem az Istenek közzé útat nyitottak.

Az Olympus helybe hagyta feleletét az új Istennek, és Juno meg-engesztelődött.

II.

II.

A' TÜNDÉREK AJÁNDÉKA.

Két jóltévő Tündér jelent - meg egykor egy Király-fi böltsőjénél, a' ki idővel eggyike lett a' leg-nevezetesebb Uralkodóknak.

Én ezen Kisdednek így szólla az eggyike, olly Sas-fzemeket adok, a' melyek a' leg-kissebb szúnyogot-is ki-látják.

A' te ajándékok szép: így felel a' másik Tündér. Ez a' Király-fi okos előrelátó lefiz. De a' Sas nem tsak annyira éles látású, hogy a' leg-kissebb legyetskéket-is észre veszi; más Nemes tulajdonság - is találtatik még ő benne, az tudniillik, hogy ezeket nem üldözi. Ezt vegye töllem a' Király-fi ajándékul.

Köszönöm édes Társam ezen okos tanátsodat, felele az első. Igaz dolog, hogy

hogy fok Királyok még nagyobbak lehetek volna, ha éles látáffokkal alacsony dolgokra nem szállottak volna.

III.

A' JUH ÉS A' FETSKE.

Egy fetske egy Juhra száll, hogy a' gyapjából egynehány szálát fészeknek ki-tsípheffen. A' Juh ide 's tova ugrándozik belé. De hogy lehetfz kérlek erántam olly fösvény? kérdé a' Fetske. A' Juhásznak meg-engeded hogy a' gyapjadtól egéffzen meg-foffzon; én tölem pedig egy két szálatskát - is fajnálaffz. Mi annak az oka?

Az onnan van, felele a' Juh, mert te nem tudfz olly jó móddal az en gyapjamhoz nyulni, mint a' Juhász.

ASZALAY JÁNOS.

 LITTERÁTORI TUDOSÍTÁSOK.

*J*ulidnak Levelei Ovidiushoz, (lásd az Orpheus 86dik oldalát az első hónapi darabban) a' jövő Szent-Mihály napig kézfzen lesznek. — Ugyan - tsak Kafsán nyomtatódik *Stella* is, és *Missz Szára Szampszon*, mint a' Kazinczy külföldi játzó - színjének második és harmadik darabjai.

Komáromban Wéber Úr *Heliconi Virágok* alatt nyomtat egy olly Magyar Gyűjteményt, mint a' millyenek a' Frantzok és Németek Mufen-almanachjai. Ez a' leg-első darab 1790dikre lefiz ; de esztendőnként újjabb kötetek fogják ezt követni ; 's nevezetesen a' jövő esztendő elején már az 1791dikre való kötet - is meg - jelenik.

Ne-

Nemes *Horvátb András* Úr, Bódva Helységnek Notáriusa, Ovidiusnak *Metamorphosifait* négy forú kadentziás versekre fordította - le. Hasonló versekben fordítja most az *Æneist*, mellynek már mintegy *Vidik* énekéig hatott. Jelenti, hogy kéz-írását bizonyos jutalomért kéz által-adni a' Nyomtatásra: mellyre méltán is számot tarthat, mert ideje volna hogy Nyomtatóink már egyszer' az *Irók* tentá-joknak 's papiroffoknak árát fizessék-meg. — Egyik darabjában *Orpheusomnak* példáját fogom adni.
